

SITUAȚIA POLITICĂ A ORAȘULUI ȚIRGOVIȘTE ÎN PRIMUL SFERT AL SECOLULUI AL XVII-LEA

MIHAI OPROIU

Mai bine situată decât Bucureștii, spre sfârșitul secolului al XVI-lea Țirgoviștea a înfruntat mai bine vremurile tulburi, folosindu-se de refacerea și extinderea Curții Domnești din timpul lui Petru Cercel și a redevenit principala reședință de scaun a Țării Românești. Contribuiau la această schimbare și distrugerile mai mici produse cu ocazia acțiunilor petrecute în furtunosul an 1595.

Deși secolul al XVII-lea a început la fel de agitat, a găsit orașul de la poalele dealurilor în plină ascensiune.

Neputînd să oprească înaintarea polonilor care aduceau pe Simion Movilă, ce era grăbit „să pornească la Țirgoviște, orașul de scaun al Țării Românești”¹, pentru a fi numit domn, Mihai Viteazul a luat drumul Vienei.

Stabilit la Țirgoviște la sfârșitul lunii octombrie 1600, Simion Movilă a încercat acțiuni care să-i întărească domnia, întărind privilegiile mai vechi ale mănăstirilor din jurul reședinței, Gorgota și Panaghia². Nu a reușit să se mențină fără sprijinul armatelor polone și a fost nevoit să se retragă în fața boierimii muntene răscolate. Stringînd „toate oștile Mehedinților ...s-au învîrtejit înapoi la Simeon vodă”, care „au dat dosul a fugii”³. Deși se retrăgea în grabă, nu pleca din Țirgoviște fără a face „periciune” Udrei banul⁴, cum ne spune un document ulterior.

La Țirgoviște se instalau „loctiitorii de domn” Radu clucer, Stoica postelnic și Radu postelnic⁵. Boierii munteni, întîlnindu-se în satul Cirstienești, au desemnat ca domn „pre unul den boiari, carele era den

1. Călători străini despre țările române, Ed. științifică, Buc. 1972, vol. IV, p. 226.

2. Documente privind istoria României, Veacul XVII, B. Țara Românească, vol. I. Buc. 1951, p. 9—10.

3. Istoria Țării Românești, 1290—1690. (Letopisețul Cantacuzinesc) Ed. Academiei R.S.R., Buc. 1960, p. 83—84.

4. Documente privind istoria României, Veacul XVII, B. Țara Românească, vol. I, p. 9.

5. Ibidem, vol. III, p. 157—159.

semenția băsărăbească, neamul domnesc, anume Șerban“ 6. Coborînd în jos, „veniră toți la cetatea den Tîrgoviște“ 7.

Radu Șerban nu reușește să se mențină prea mult în scaunul țării și părăsește Tîrgoviștea lăsînd drum deschis armatelor moldovene și polone care reinstalau pe Simion Movilă. Noul domn s-a stabilit la Tîrgoviște și de aici a luat măsuri pentru a-și consolida domnia.

Amenințat de la sudul Dunării de Radu Mihnea și din Transilvania de Radu Șerban, situația lui Simion Movilă s-a agravat după plecarea armatelor polone, conduse de Ioan Potocki, și, nereușind să atragă partizani, a fost nevoit să se retragă. La începutul lunii august Radu Șerban era stabilit ca domn al Țării Românești, cu reședința la Tîrgoviște. Incercările ulterioare de a-l alunga ale lui Ion Potocki, Simion Movilă și ale tătarilor au rămas zadarnice în urma victoriei strălucite de la Teiușani.

Victoriile obținute au asigurat stabilitatea domniei lui Radu Șerban, considerat ca „un domn al rezistenței“ și care „stă la Tîrgoviște“ 8. Pacea însă nu se stabili, noul domn fiind nevoit să intervină în luptele din Transilvania, îndreptate împotriva lui Moise Sekely. Din această acțiune, Radu Șerban se întoarse victorios și veni la scaunul lui în Tîrgoviște 9, unde-i „ieșiră înainte boiarii și mitropolitul“ 10.

În lipsa domnului, unul din căpitaniii lui Moise Sekely, angajat în armata otomană, trecea Dunărea cu 200 de cavaleri și încerca o acțiune îndrăzneată. Se vorbea chiar de incendierea și jefuirea palatului domnesc. Această acțiune s-a terminat însă prin alungarea îndrăznețului căpitan și uciderea celor mai mulți dintre însoțitori 11.

Letopisețul cantacuzinesc subliniază că „să potoliră toate vrăjbele și să așaza toată țara cu bună pace“ 12. Intreaga domnie a lui Radu Șerban s-a desfășurat la Tîrgoviște, de aici luînd principalele hotărîri și întocmind actele cancelariei sale. Aici au fost primite principalele solii și s-au încheiat cele mai însemnate tratate.

În octombrie 1603, la Tîrgoviște era primit Camilo Cavriolo, trimis de împăratul austriac pentru a investi cu însemnele domniei pe Radu Șerban. Cu acest prilej s-a desfășurat o ceremonie unică. În mijlocul a 4000 de pedestrași „pe frumosul său cal de luptă, însoțit de o mare ceată de vestiți cavaleri și boieri“, avînd „pe laturile drumului ...3000 de călăreți din diverse trupe“, Radu șerban se deplasa spre mă-

6. *Istoria Țării Românești. 1290—1690...*, p. 84

7. *Ibidem*.

8. Dan Berindei, *Orașul București, reședință și capitală a Țării Românești (1459—1862)*, Buc. 1963, p. 49.

9. *Istoria Țării Românești. 1290—1690...*, p. 86.

10. *Tezaur de monumente istorice*, Buc. 1862, vol. I, p. 331.

11. A. Veress, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei, și Țării Românești*, vol. VII, 1934, p. 166—167.

12. *Istoria Țării Românești. 1290—1690...*, p. 86

năstirea Dealu, unde aștepta Cavriolo, pentru a-l investi cu „conducerea militară”. După aceea, împreună, au intrat în oraș fluturînd „două stindarde mari ale țării ...unul de damasc alb, pe care era pictat un corb cu cruce dublă și stea roșie în cioc, stînd deasupra unui ienupăr verde; altul de culoare sîngerie, pe care era pictat un cap frumos de tînără fecioară cu splendide hieroglife, ambele avînd în mijloc stindardul general”. Cu această ocazie, „arhebuzierii pedestrași un tras una după alta trei salve în chip vrednic de laudă și, după ce fumul s-a ridicat, li s-a răspuns din toate tunurile Tirgoviștei, în timp ce întreaga cavalerie continua alergările în volte pe aripi”. Apropiindu-se de oraș se vedea că era strîns „tot poporul”, intrîndu-se în cetate în aclamații. În piață toți călăreții au descălecat, repetîndu-se „ceremonia ...pentru confirmarea conducerii politice”.

În zilele următoare s-au desfășurat „diferite distracții cavale-rești și ...plăcute vînători”, îmbinate cu ospete fastuase, cu „descărcări de tunuri și puști; ...focuri și de bucurie și de artificii”¹³.

În decembrie 1603 a fost primită solia hanului tătar, descrisă amănunțit de Attilio Vimercati, condotier italian aflat în slujba domniei¹⁴. Solii turci erau și ei prezenți¹⁵, confirmîndu-se știrea transmisă de Matei al Mirelor care cunoștea că Radu Șerban „se închină și împăratului turcesc”¹⁵.

La 27 iulie 1605 erau foarte bine primiți de domn Michail Weiss și Gabriel Haller, care au încheiat în numele lui Bocskai un important tratat¹⁶.

În întreaga domnie a lui Radu Șerban, Tirgoviștea a continuat să rămînă orașul cel mai important. Se întîlnesc în documente oameni din diferite localități, la 1609 într-un singur document menționîndu-se ca fiind prezenți în oraș locuitori din Ruda, Băleni, Ciumești, Bușani, Bănești și Strimba¹⁸ pentru rezolvarea diferitelor necazuri. Tirgoviștea era aleasă pentru încheierea a numeroase tranzacții, ca cea din „casa lu Ion pîrcălabul”¹⁹ sau altele.

Insuși Tudor, feciorul lui Antonie, șelar din București, vinde „jupînesei vornicului Cernicăi locul de în București cu prăvălii”, tranzacția făcîndu-se la Tirgoviște, avînd martori de aici și redactînd actul

13. Călători străini despre țările române, vol. IV, p. 317—320.

14. Ibidem, 327—332.

15. N. Iorga, *Socoteliile Brașovului și scrisori românești către sfat în secolul al XVII-lea*, Buc. 1899, extras din An. Ac. Rom., M.S.L., seria II, tom XXI, p. 12.

16. Tezaur., p. 329.

17. N. Iorga, op. cit., p. 12 și I. Lușas, *Documente istorice transilvane*, vol. I, p. 77—78.

18. *Documente privind istoria României. Veacul XVII, B. Țara Românească*, vol. I, p. 397.

19. Ibidem, 488—489.

„popa Dumitru Oatul de Tîrgoviște“ 20. Chiar „Dumitru sudet și 12 pîrgari din orașul București“, întărind actul de mai sus, îl redactează în „cetatea de scaun numită Tîrgoviște“ 21.

Radu Șerban s-a interesat îndeaproape de mănăstirile și bisericile din jur. În anul 1608 el a confirmat mănăstirii Panaghia „două roate de moară ...făcute din sus de grădina domniei mele, pentru că acest vad de moară îl dăduse Leca mare postelnic“ 22. Tot aceleiași mănăstiri, găsită „stricată și neîntărită“, îi dă „la oena de la Tîrgoviște, ce este avutul vămii domnești, de la 110 bolovani de sare cîte 12 aspri“ 23. În timpul său, mănăstirea Gorgota a primit danie de la Stan și nevasta sa „un loc de casă și cu casa gata, lîngă metohul de la moara Gorgotei“ ca și de la Paraschiva, soția lui Dumitru al Chirfoteascăi, dă aceleiași mănăstiri „un loc de prăvălie de în oraș de în Tîrgoviște“ 24.

Se întîlnesc acum locuitori ai orașului care se intitulează „tîrgovișteanul“ 25, sau care țin să precizeze că sînt „de Tîrgoviște“ 26.

Afacerile meștesugarilor și negustorilor sînt prospere, unii dintre ei, ca Petriman cojocarul și Nica cojocarul, cumpărînd ocine și vie în jurul orașului 27.

Se observă că marii boieri încearcă să se stabilească în oraș, cazurile lui Mîrza mare vornic și Leca mare postelnic nefiind singulare 28, căci și alți boieri renunță la vechile numiri ce desemnau satul de obîrșie, adoptînd titlul „din Tîrgoviște“ 29. Mulți boieri își aleg ca loc de înmormîntare diferite biserici ale orașului 30. Lîngă Tîrgoviște își găsea sfîrșitul, în 1608, și Mihai Movilă „voievod și domn al țării Moldovei, fiul lui Simion Moghilă voievod“ și care, datorită zbuciumatelor lupte pentru tron, își găsea „sfîrșitul vieții sale în locul Tîrgoviștei“, fiind îngropat la mănăstirea Dealu 31.

Se cunoaște că Radu Șerban s-a preocupat și de București, luînd măsuri pentru efectuarea unor lucrări de fortificare a Bucureștilor „pre acolo pre unde începuse Sinan bașa“ lucrînd în fieșecare zi ...cîte

20. *Ibidem*, 179.

21. *Ibidem*, 179—180.

22. *Ibidem*, p. 326—327.

23. *Ibidem*, p.

24. *Ibidem*, 284—285, p. 270.

25. *Ibidem*,

26. *Ibidem*, p. 179, 480, 436, 374.

27. *Ibidem*, p. 393, 239—240, 291—292.

28. *Ibidem*, p. 326—327.

29. *Ibidem*, p. 326—327, 339, 434, 234, 442.

30. R. Giogiovan, *Lapidariul muzeului din Tîrgoviște*. În „Valachica“, 1969, p. 237 și N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*. Buc, p. 115.

31. N. Iorga, *op. cit.*, p. 99.

6000 de oameni³². Cu siguranță că măsuri asemănătoare au fost luate și la Țirgoviște pentru înlăturarea distrugerilor anterioare sau a celor din timpul domniei sale.

La sfârșitul domniei lui Mihai Viteazul, fiul acestuia, Nicolae Pătrașcu voievod, lua măsuri de reparare a distrugerilor provocate de un incendiu „mai ales la grajduri“, răsplătind pentru aceasta pe Radu logofătul din Boiari cu satul Zăvoiu³³. Credem că numirea Țirgoviștei în timpul lui Radu Șerban ca „Cetatea de sus“³⁴ s-a făcut datorită măsurilor luate în timpul său pentru înlăturarea unor distrugerii provocate de luptele desfășurate aici. Luarea unor asemenea măsuri ce aveau ca scop întărirea ambelor cetăți, a făcut să primească în documente un nume care să le diferențieze.

Se pare că tot acum a continuat și pictarea bisericii domnești, în oraș întâlnindu-se ca martor Mina zugravul, iar voievodul zugrăvit pe tabloul votiv, alături de ceilalți ctitori.

Schimbările politice petrecute în Transilvania la începutul anului 1608 au influențat și situația din Țara Românească. Noul principe, Gabriel Bathory, profitând de iarna grea, a atacat prin surprindere, la sfârșitul anului 1610 făcând în întreaga țară „ticăloșii și vărsări de sânge“. La Țirgoviște „au stricat și Mitropolia și au furat plumbul cu care era învelită“ și „năvălind ca hoții în mănăstirea noastră (Dealul), furând toate giuvaericalele cîte le căpătase și sfărîmîndu mormintele domnilor și stricînd lepezile bisericii“ luînd „și plumbul cu care era învelită biserica“³⁵.

Letopisețul cantacuzinesc cunoștea că „Batîr Gabăr s-au tăbărit la scaunul Țirgoviștii, săzînd aicea în țară trei luni“, adresîndu-se de aici sultanului Ahmed I, cerîndu-i confirmarea pentru a stăpîni Țara Românească³⁶. Sigur pe el, din „așezarea noastră principală Țirgoviște“, numea ca domn al Moldovei pe Ștefan Bogdan în locul lui Constantin Movilă³⁷.

În acea vreme însă „toată țara se trase spre Dunăre“³⁸, iar sultanul supărat trimitea o armată puternică pentru a pune pe Radu Mihnea în scaunul din București. El intra la 21 martie 1611 în Țirgoviște. Revenirea lui Radu Șerban din Moldova și victoria sa de la Brașov, nu i-au asigurat stabilitate în Țirgoviște. În lipsa sa, Radu Mihnea a ocupat definitiv Țara Românească.

32. I. Crăciun, *Cronicarul Szamoskozy și însemnările lui privitoare la români (1566—1608)*, Cluj, 1928, p. 184.

33. *Documente privind istoria României. Veacul XVII, B. Țara Românească*, vol. II, p. 341

34. *Ibidem*, I, 396.

35. N. Iorga, *Manuscripte din biblioteci străine*, extras din An. Ac. Rom., M.S.I., I, p. 49—50 și II, p. 19.

36. A. Veress, *op. cit.*, VIII, p. 114 și Hurmuzaki, *Documente...*, vol. IV/2, p. 313—315.

37. *Ibidem*, 115.

Stabilit ca domn, situația lui Radu Mihnea era dificilă. Din Tirgoviște, unde și-a stabilit reședința, a căutat să ducă o politică prudentă. Aici „veniră toți boierii și toți roșii și toți slujitorii, de să închinară lui și făcură mare jurământ ca să-i slujească cu dreptate“ 39.

Reacția boierilor munteni îndreptată împotriva lui Radu Mihnea n-a întârziat și „un boiaren mare, anume Bărcan vel stolnic ot Merișani, iar de moșie se trăgea de Bucșani, el ca un om rău calcă jurământul, iar cu dinsul încă și alți 8“40. Cu toții făcuseră „legătură jurată să se ridice de odată asupra curții pe vremea când boierii se duc spre casă, să ucidă numai pe domn și să proclame ca domn pe un cămăraj zis Mihai“ 41. Descoperirea complotului s-a soldat cu uciderea „afară de poartă“ 42.

În Tirgoviște, Radu Mihnea întâmpina soliile transilvănene care mergeau către Constantinopol. La sfârșitul lui aprilie 1613 se opresc aici Tomas Borsos, împreună cu restul soliei condusă de Balassy, fiind primiți „la curte, unde am întâlnit pe voievod“ și „am fost ospătați în palatul lui, care se afla în apropierea Ialomiței“ 43. Aceeași primire se făcea și lui Mihai Tholdologi 44.

Domn priceput, Radu Mihnea s-a antrenat în opera de refacere a țării, greu încercată de numeroasele incursiuni și lupte. Îl vedem acordând atenție mănăstirilor jefuite de armatele lui Bathory și de tătari. Mănăstirilor din jurul scaunului domnesc li s-au întărit vechile acte. Încă din 1611, mănăstirii Gorgota i se întăreau vechile scutiri de biruri „fiindcă de mai multe ori au jefuit-o tilharii, al treilea și al patrulea rind“ 45. Nu peste mult timp aceleași mănăstiri îi întărea o ocină în Bulinești 46. Mănăstirii Dealu, care s-a bucurat de o atenție deosebită, îi întărește moșile din jurul orașului ca „Popșa cu tot hotarul, Vihorești cu tot hotarul“, ocinile din Glodeni și Răzvad „Călugărenii toți“, „Solomonul cu tot hotarul“, și Ocna Mică de la Tirgoviște. În oraș îi întărea „ocină... lângă biserică lui Coadă... locul lui Livrea vistier, cât au ținut casele și locul lui... și cu vadurile de mori“ 47.

38. Tezaur de monumente istorice, Buc., 1862, vol. I, 332.

39. Istoria Țării Românești. 1290—1690, p. 89.

40. Ibidem.

41. N. Iorga, Manuscripte din bibliotecă străină, II, p. 23.

42. Istoria Țării Românești. 1290—1690..., p. 90.

43. Călători străini despre țările române, Ed. științifică, vol. IV, p. 374.

44. Ibidem, 308.

45. Documente privind istoria României, Veacul XVII, B. Țara Românească, vol. II, p. 2—4.

46. Ibidem, p. 45.

47. Ibidem, p. 85—86.

Privilegii și acte asemănătoare au primit și celelalte mănăstiri „de lângă Tîrgoviște” cum a fost mănăstirea numită Vihoreșii⁴⁸, mănăstirea Panaghia⁴⁹ și mănăstirea Nucetul⁵⁰.

Mitropolia Tîrgoviștei s-a aflat în atenția domnului întărindu-i mai multe stăpîniri⁵¹. Tot acum se întăreau proprietăți „mănăstirii din Tîrgoviște ce se cheamă a Stelii Spătarul”, care fuseseră date de Stelea încă din timpul lui Mihnea Turcitul. Acum mănăstirea reușea să obțină o veche proprietate pe care, sub Radu Șerban, a ținut-o „Radu clucer Buzescu... trei ani”⁵².

Datorită prosperității economice a orașului, numărul locuitorilor este în continuă creștere. Constatăm un număr mare de meseriași și negustori cu activitate intensă care le-a permis să continue cumpărarea de întinse suprafețe de pămînt⁵³. Tot acum se vorbește în documente de „bazarul de sus” și „bazarul de jos”, și se diferențiază, în cadrul toponimiei orașului, „locul ce se cheamă al zarafilor”⁵⁴.

Numerase tocmele au continuat să se încheie în oraș, ca cele din „casa lui Arsenie județul de Trăg[o]vișt[e]”⁵⁵ și „casa lui Ion pîrcălab”⁵⁶.

Reprezentanții marii boierimi au continuat să stăpînească întinse proprietăți. Mulți dintre ei au participat la dezvoltarea economică a orașului, cum era cazul lui Vintilă mare logofăt, care dăruia casele sale bisericii „sveti arhanghelu Mihail”⁵⁷. Alți mari boieri, cum era Cîrstea mare spătar și Necula mare vistier făceau cumpărături întinse de case, pivnițe și prăvălii⁵⁸. În apropierea orașului se îngropa „Jupan Drăghici vornicul din Cornățeni”, la 5 iunie 1616⁵⁹.

În prima domnie a lui Radu Mihnea, Tîrgoviște a cunoscut însemnate reînnoiri, înlăturîndu-se distrugerile provocate de armața lui G. Bathory. Matei al Mirelor arată că „a înnoit și reparat mănăstirea noastră (Dealu)... făcînd-o cum se vede acuma de departe” și a împrejmuit „mitropolia cu ziduri ca o cetate”⁶⁰. Se pare că sub el a continuat și s-a terminat pictarea bisericii Domnești din oraș, Mina zugravul fiind menționat ca martor, alături de „popa Golcea eclisiar domnesc, popa Tanasie din clirosul domnesc”⁶¹.

48. *Ibidem*, p. 157.

49. *Ibidem*, p. 158.

50. *Ibidem*, p. 181—182.

51. *Ibidem*, p. 418 și *Revista istorică* (XXVI), 1943, p. 277—278.

52. *Ibidem*, p. 257—258.

53. *Ibidem*, p. 119, 233, 203.

54. *Ibidem*, 267.

55. *Ibidem*, p. 130.

56. *Ibidem*, p. 183.

57. *Ibidem*, p. 393.

58. *Ibidem*, p. 90, 393; III, p. 36—37.

59. N. Iorga, *Studii și documente*, XV, p. 95—96.

60. *Idem*, *Manuscripte din biblioteci străine*, II, p. 22.

61. *Documente privind istoria României. Veacul XVII, B. Țara Românească*, vol. II, p. 278.

Pictarea acestui lăcaș se termina înainte de 1 septembrie 1615—31 august 1616⁶², când se întâlnea unul din multe zgrăfite existente aici. De altfel, Radu Mila o apare zugrăvit printre ctitorii bisericii.

Tot acum s-au desfășurat la Tîrgoviște câteva acțiuni cu puternice răsunet în lumea ortodoxă. La 4 septembrie 1614, la Mitropolia din oraș, era întâlnită prezența lui Chiril „papă și patriarh al mării cetăți Alexandria”, iar în anul următor avea loc un alt „sobor adunat în... Mitropolie”, unde era „arhiepiscopul de Ohrida, chir Partenie”, „episcopul de Chitra, chir Ieremia” și „cinstitul mitropolit de Dărstor, chir Ioachim”⁶³. În ziua de 28 martie 1616, la „soborul sfintei Mitropolii”, alături de mitropolitul Luca era prezent și „părintele mitropolitului (Grevenei, Ioasaf și episcopul Chitrului, Eremia”⁶⁴.

Începînd cu anul 1616 situația politică internațională s-a agravat, Țara Românească fiind atrasă în luptele din Moldova desfășurate între Ștefan Tomșa și Movilești. Noile incursiuni și pregătiri pentru expediții, îndreptate împotriva Moldovei și polonilor, făcute de turci, au avut ca urmare schimbarea domnilor. Radu Mihnea era numit domn al Moldovei, iar în locul său Gavril Movilă n-a reușit să se mențină, fiind înlocuit cu Alexandru Iliăș.

Acesta „au venit domn de la Poartă și au șezut în scaun la Tîrgoviște”⁶⁵. Alexandru Iliăș a avut o domnie scurtă, zbuciumată, plină de mișcări puternice îndreptate împotriva sa. Fiind nevoit să participe la acțiunile turcești împotriva polonilor, nu a reușit să și consolideze puterea.

Puternicele frământări interne, au obligat „o seamă de boieri să fugă în Țara Ungurească” avînd în frunte pe „Lupu păharnicul Mehedintul”⁶⁶. Pe mulți dintre complotiștii rămași în țară domnul a fost nevoit să-i ierte, fiind obligat de turci să participe la asediul Cămenitei. „Ispravnic aici, în scaun la Tîrgoviște”⁶⁷, rămînea Dumitru fost ban al Craiovei.

La întoarcere din expediția poloneză, Alexandru Iliăș, „la scaunul lui din Tîrgoviște... tae pre Cîrstea vel vorneș. Și încă vrea să tae pre mulți”⁶⁸.

În acest timp Lupu strînge oști, pe cînd Alexandru Iliăș „tîrîia de coadele callor pren tîrg, pre alții îi omorîia”, și tot șădea în scaun

62. Panait I. Panait, Ioana Cristache Panait, **Sgrăfite în biserica Curții domnești din Tîrgoviște**, în „Gl. bis.”, nr. 9—10/1966, p. 884—893.

63. **Documente privind istoria României. Veacul XVII. B. Țara Românească**, vol. II, p. 321—322, 392—393.

64. *Ibidem*, 111, p. 8—9.

65. **Istoria țării Românești. 1290—1690...**, p. 90.

66. *Ibidem*.

67. **Documente privind istoria României. Veacul XVII. B. Țara Românească**, vol. IV, p. 402—403.

68. **Istoria țării Românești. 1290—1690...**, p. 90.

nepregătit”⁶⁹. Neputînd să strîngă soldații necesari, domnul fugea din fața trupelor conduse de Lupu Mehedințeanu care venea din Transilvania. Se retrăgea din Tirgoviște în mare grabă „mai gol, fără mantelu, de te cuprindea mila să vezi un domn ca el despuiat”⁷⁰.

În domnia lui Alexandru Iliș activitatea tirgoviștenilor este puțin reliefată de documentele interne. Se întîlnesc doar cîteva privilegii acordate mănăstirilor din jur⁷¹. Mai interesant era documentul din 2 aprilie 1617 prin care se acorda „mănăstirii care se cheamă Stelea din orașul cetatea Tirgoviștii... să facă sat din milă, slobozii, pentru odihna sfintei mănăstiri, care să cheamă Severinu, din susul orașului Tirgoviști”⁷².

În locul lui Alexandru Iliș, a fost numit ca domn „Gavriil Movilă care ajunsese la Tirgoviște pe ziua de 24 august, intrînd „cu multă pompă”⁷³. Aici îl găsea ambasadorul francez Sancy, care se întorcea în Franța și întîrzia la Tirgoviște „cinci zile”, unde găsea curtea principelui „destul de năpăstuită”⁷⁴, și tot aici se încheia, la 5 mai 1619, tratatul cu Gabriel Bethlen⁷⁵.

În timpul său, orașul a cunoscut o vie activitate. Documentele interne prezintă știri interesante, fiind din nou prezenți locuitori din diferite părți ale țării participînd ca martori la diferite tranzacții⁷⁶. Numărul meșteșugarilor și negustorilor este relativ mare, dintre ei Petriman cojocarul și Radu vîtaf continuînd să cumpere noi ocine⁷⁷. Mănăstirea Gorgota cumpără un vad de moară⁸⁷, sporindu-și proprietățile în oraș.

Considerat prea puțin sigur, Gavriil Movilă a fost mazilit și „Radu vodă Mihnea iar au venit domn, al doilea rînd, și tot au domnit bine și cu pace”⁷⁹. În Țara Românească a domnit pînă la sfîrșitul lui august 1623, cînd a fost numit ca domn al Moldovei, lăsînd în loc pe fiul său Alexandru, în vîrstă de 12 ani.

Acesta, „fiind prea tînăr, avea boiari foarte credincioși, de căutau toate trebile domniei și ale țării”⁸⁰, aplicînd amîndoi o politică asemă-

69. *Ibidem*, p. 91—92.

70. *Tezaur...*, I, p. 347.

71. *Documente privind istoria României, veacul XVII, B. Țara Românească*, vol. III, p. 47 (Vitorita), p. 53—55, 75—76 (Dealul), p. 48—49 (Gorgota), p. 157—159 (Panaghia).

72. *Ibidem*, III, 112—113.

73. *Tezaur...*, I, p. 351 și *Istoria Țării Românești. 1290—1690...*, p. 93 subliniază: „Și după aceasta mazilie a lui Alexandru vodă, dede împăratul domnia lui Gavriilă vodă. Și au venit în scaun în Tirgoviște”.

74. *Călători străini despre țările române*, IV, p. 432—433.

75. I. Lupaș, *op. cit.*, vol. I, p. 150—159.

76. *Documente privind istoria României, veacul XVII, B. Țara Românească*, vol. III, p. 412.

77. *Ibidem*, p. 470—472, 472—474.

78. *Ibidem*, p. 460—461.

79. *Istoria Țării Românești. 1290—1690...*, p. 94.

80. *Ibidem*.

nătoare. În această perioadă constatăm că Radu Mihnea... locuiește mai mult în orașul numit Tîrgoviște⁸¹, activitatea economică și politică fiind deosebit de activă. Mulți boieri au continuat să cumpere proprietăți în oraș, cum au fost Papa mare logofăt sau Hrizea mare vistier⁸². Viile din dealul Tîrgoviștei au tot mai mare căutare⁸³, iar cei care purtau denumirea de „ot Tîrgoviște“⁸⁴ erau tot mai numeroși.

Din documentele interne relese că în jurul anului 1624 Tîrgoviștea a cunoscut o maximă înflorire, refăcîndu-se acum din temelii mănăstirea Gorgota de către „Nicolae egumen și vistier din ținutul Ianinei“⁸⁵.

Domnia lui Alexandru Coconul a fost zguduită de două puternice acțiuni. Se ridicaseră împotriva domnului „călărașii de la Mănești și de la Gherghița și de la Ploiești și de la Rușii de Vede“⁸⁶ precum și „niște lotri dă peste Olt cu domn ce-i zice Paisie“⁸⁷. Constatăm acum și o încordare a relațiilor cu Transilvania, Gabriel Bethlen înștiințînd Poarta că Radu Mihnea „face... împotriva Impărăției“ și intenționează „să meargă asupra lui și să-l pedepsească“, dacă nu o va face sultanul⁸⁸.

Reușind să depășească aceste momente critice, Radu Mihnea, bun cunoscător al țărilor române, a sesizat că, pentru întărirea familiei sale la domnie, erau necesare stabilirea unor strînse legături între Moldova și Țara Românească. Acestea erau necesare pentru ca tatăl și fiul „să se poată împreuna“⁸⁹ la vremuri de nevoie.

Măsurile au cuprins, printre altele, și stabilirea reședinței domnești la București, în cursul anului 1625. Orașul București devenea în acest fel principalul scaun domnesc, folosindu-se de așezarea sa pe drumul Moldovei și Giurgiului, convenabilă mai mult domnilor acestei perioade.

După ce Tîrgoviștea s-a menținut ca principală reședință de scaun în primul sfert al veacului al XVII-lea, cînd cunoscuse o amplă dezvoltare economică, socială, politică și culturală, ceda înființarea în favoarea Bucureștilor.

81. *Călători străini despre țările române*, Buc., V, p. 8—9.

82. *Documente privind istoria României*, Veacul XVII, B. Țara Românească, vol. IV, p. 273—274, 344—336, 203—204.

83. *Ibidem*, 230 și *Documenta Romaniae Historica*, B. Țara Românească, Ed. Ac. R.S.R., vol. 21, p. 9—10.

84. *Documenta Romaniae Historica*, B. Țara Românească, vol. 21, p. 188, 214, 222.

85. C. Vasilescu, *Mănăstirea Gorgota*, în „Bis. ort. rom.“, an LV (1937), p. 161—162.

86. *Istoria țării Românești, 1290—1690...*, p. 94.

87. *Ibidem*.

88. N. Iorga, *Studii și documente*, IV, p. CLIV.

89. *Istoria țării Românești, 1290—1690...*, p. 94.